

rozwojowe współczesnej czeszczyzny. Ponadto pisana jest przystępnym naukowym językiem, co również jest ważnym jej atutem, ponieważ osoba nie zaznajomiona z tajnikami językoznawstwa czeskiego nie będzie miała problemów ze zrozumieniem tej publikacji. Czytelnik sam dostrzeże, w jakim kierunku idzie rozwój języka czeskiego oraz jakie tendencje się w nim zarysowują.

Sebastian Taboř

**Ernst Eichler, Gerhart Schröter (Hrsg.),
*Deutsch-tschechischer Wissenschaftsdialog im Lichte der
Korrespondenz zwischen Wilhelm Streitberg und Josef Zubatý
1891–1915, München–Hamburg–London 1999, 108 s. + 10 il.***

Praca *Niemiecko-czeski dialog naukowy w świetle korespondencji W. Streitberga z J. Zubatým* ukazała się w ramach serii „Erträge böhmisch-mährischer Forschungen” jako trzecia pozycja, poświęcona kontaktom niemieckich i czeskich slawistów. Dotyczy ona korespondencji Wilhelma Streitberga (1864–1925) z Josefem Zubatým (1855–1931) i zawiera 126 zapisów listów i kart pocztowych z lat 1891–1915, przechowywanych w Bibliotece Albertina w Lipsku i Bibliotece Akademii Nauk Republiki Czeskiej w Pradze.

Opracowań tego typu zawsze brakuje, ponieważ ich wydanie nastreca wiele żmudnej pracy, a przecież są one nie tylko świadectwem współpracy naukowców z różnych krajów, ale także ukazują ciekawą i pouczającą historię językoznawstwa europejskiego. Szkoda tylko, że tak niewiele osób podejmuje się tego – wdzięcznego wprawdzie – zadania opracowania korespondencji (zwłaszcza z ubiegłego stulecia) i przygotowania jej do druku. Tym bardziej należy z wielkim uznaniem powitać kolejną pracę lipskich slawistów (nb. prof. Ernsta Eichlera jest to już druga publikacja tego typu).

Dorobek naukowy W. Streitberga i J. Zubatego jest znaczny. Edytorzy listów obu naukowców zwrócili na to uwagę we wstępie, w wykazie bibliograficznym oraz w przypisach do poszczególnych listów i kart pocztowych. Informacje te zawarte są również w samych listach, ale nie w sposób bezpośredni. Właśnie to sprawiło, że E. Eichler i G. Schröter postanowili przywołać informacje o dorobku naukowym najpierw na początku omawianej pracy, a następnie pod listem, umieszczając odsyłacz lub pełny zapis bibliograficzny. Jak zwykle w takich przypadkach pojawia się pytanie o język-pośrednik, ponieważ listy były pisane w jednym języku: niemieckim. Tę trudność rozwiązali edytorzy, zachowując język, w któ-

rym wydrukowano daną publikację (język oryginału). I to wydaje się słuszne, ponieważ ułatwia czytelnikowi dotarcie do prac poszczególnych naukowców.

Zamiarem opracowujących korespondencję do druku – jak piszą na s. 6 – było pozostawienie jej w formie niezmienionej językowo. Zrezygnowali oni z szerszej jej analizy, wprowadzając jedynie niewielkie uzupełnienia treściowe, aby przybliżyć czytelnikowi problematykę poruszaną w danym liście. Z tego względu korespondencja jest przywoływana z zachowaniem oryginalnej ortografii i interpunkcji (jedynie w liście nr 8 złamano tę zasadę, ponieważ pierwotnie był on napisany małymi literami zgodnie z obowiązującą wówczas modą). Takie rozwiązanie wydaje się prawidłowe, ponieważ dostarcza ono badaczom historii języka niemieckiego (w tym i grafii tegoż języka) bogatego materiału językowego.

Zgodnie z zapowiedzią edytorów komentarze do listów są oszczędne. W przypisach umieścili oni jedynie najistotniejsze informacje, chociaż wydaje się, że kierowali się także innym względem: przygotowaniem danych dla przyszłych badań historii kontaktów niemiecko-czeskich, co widać zarówno w przypisach (zamieszczenie informacji o uczonych, o których wspominają Streitberg i Zubaty), jak i w *Indeksie nazwisk*, występujących w korespondencji. Temu celowi służy również obszerne wprowadzenie, w którym E. Eichler i G. Schröter opisali działalność obu sławistów, podkreślając te fragmenty z ich życia, które dotyczą „europejskiego świata sławistycznego” na przełomie XIX i XX w.

Omawiana pozycja już ze względu na swą treść jest cenna. Stanowi świadectwo dialogu między dwoma naukowcami (W. Streitbergiem i J. Zubatym), a także opisuje niemiecko-czeskie kontakty naukowe. Ponadto zawiera wiele innych, cennych informacji. Staranne, dokładne i przejrzyste opracowanie dodatkowo zachęca czytelnika do korzystania z tej publikacji.

Mieczysław Balowski

Książki nadesłane do redakcji „Bohemistyki”

***Wyraz i zdanie w językach słowiańskich (opis, konfrontacja, przekład),
red. L. Pisarek, I. Łuczków, Wrocław 1998, 242 s.***

Publikacja zawiera referaty i komunikaty zaprezentowane na międzynarodowej konferencji naukowej na tytułowy temat. Brali w niej udział językoznawcy z Polski i innych krajów słowiańskich: Rosji, Ukrainy, Białorusi, Czech i Jugosławii. Artykuły dotyczą funkcjonowania w językach słowiańskich wyrazu i zdania jako dwóch jednostek struktury języka. Autorzy odnoszą się w swoich referatach do wyrazu jako obiektu badawczego, zagadnień składniowych i pragmatycznych.